

ПРОТОКОЛ № 1

засідання проблемної групи «Актуальні питання зарубіжної літератури»
кафедри української філології

19 вересня 2025 року

Керівник: Валентина ПАПУШИНА

Староста: Марія ЯСІНСЬКА

Присутні: Койда І., Радзишевський Д., Хоронджук Я., Шевчук Л.,
Ясінська М.

Відсутні: немає

Порядок денний:

1. Організаційні питання.
2. Обрання тем наукових досліджень.

1. СЛУХАЛИ: . ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

ВИСТУПИЛИ: Папушина В.А., яка розповіла про мету і завдання роботи
проблемної групи.

Участь у роботі проблемної групи сприятиме розвитку й поглибленню наукових знань та уявлень студентів про основні процеси розвитку зарубіжної літератури, сутність естетичних відкриттів письменників на різних історичних етапах. У дослідженнях з історії літератури народів світу використовуватимуться наукові надбання літературознавства, порівняльного літературознавства, методики викладання зарубіжної літератури, герменевтики, семіотики. Практичні завдання ґрунтуватимуться на матеріалах літературних творів авторів – представників різних шкіл, течій, напрямів, стилів. Додатково планується удосконалити навички студентів здійснювати наукові дослідження на заплановані теми, таким чином передбачене не лише фахове удосконалення, але й розширення світогляду майбутніх вчителів української мови і літератури, формування їх естетичних компетентностей.

Отже, основна *мета* роботи – опрацювання наукових проектів студентів, що мають естетичний характер.

вивчення історичного розвитку світової літератури від найдавніших часів до сьогодення шляхом актуалізації найвизначніших проблем часу.

Із зазначеної мети випливають такі **завдання**:

удосконалення технології вивчення та аналізу літературних та критичних джерел;

ознайомлення з естетичними відкриттями митців та їх віддзеркаленням на сторінках літературних творів;

інтерпретація дослідниками естетичних поглядів письменників

компаративне потрактування явищ світової і української літератури в руслі певного літературного напрямку;

поліпшення методики наукового дослідження літературних явищ.

Основними **формами** роботи будуть групові й індивідуальні заняття із членами проблемної групи та інших проблемних груп і наукових гуртків, виконання самостійних наукових досліджень і обговорення їх результатів на засіданнях, підготовка випереджувальних завдань, написання наукових статей, рефератів, дипломних робіт, участь у науково-практичних конференціях.

УХВАЛИЛИ: Інформацію Папушиної В.А. взяти до відома.

2. СЛУХАЛИ: ОБРАННЯ ТЕМ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ВИСТУПИЛИ: члени проблемної групи «Актуальні питання зарубіжної літератури», які ознайомили присутніх із своїми планами роботи.

<i>№ з/п</i>	<i>Прізвище, ініціали</i>	<i>Види роботи</i>	<i>Термін</i>
1.	Хоронджук Я.	1. Наукова стаття/виступ на конференції «Феміністичні мотиви у творах Е.Ожешко». 2. Наукова стаття/виступ на конференції «Контраст і гротеск як провідні художні засоби роману В. Гюго «Собор Паризької Богоматері». 3. Проведення «круглого столу» в групі ФУМ-24-1 на тему «Романтизм в різних видах мистецтва» 4. Підготовка випереджувальних завдань.	квітень квітень лютий

		5. Участь в олімпіаді з зарубіжної літератури.	протягом року травень
2.	Койда І.	1. Дослідження актуальних проблем літературної компаративістики. 2. Наукова стаття/виступ на конференції «Формування україноцентричних позицій учнів при вивченні творчості А.Міцкевича і Т.Шевченка». 3. Наукова стаття/виступ на конференції «Творчість Т. Шевченка в контексті європейського романтизму». 4. Підготовка випереджувальних завдань. 5. Звіт про наукову діяльність. 6. Участь в олімпіаді з зарубіжної літератури.	протягом року березень квітень протягом року травень травень
3.	Шевчук Л.	1. Наукова стаття/виступ на конференції «Концепція людини в романі Б.Пруса «Лялька»». 2. Наукова стаття/виступ на конференції «Романтичний двосвіт як провідний художній засіб прози ЕТА. Гофмана». 3. Підготовка випереджувальних завдань. 4. Виступ на семінарі «Філістери та ентузіасти в творчості ЕТА. Гофмана та Б. Шоу». 5. Участь в олімпіаді з зарубіжної літератури.	квітень березень протягом року березень травень
4	Ясінська М.	1. Наукова стаття/виступ на конференції «Типологічні сходження поезії Лесі Українки і Марії Конопніцької». 2. Наукова стаття/виступ на конференції «Феномен Бога в творчості А. Міцкевича». 3. Підготовка випереджувальних завдань. 4. Виступ на семінарі «Роль жінки в суспільстві на прикладі поеми А. Міцкевича «Гражина»». 5. Участь в олімпіаді з зарубіжної літератури.	квітень березень протягом року березень травень
5.	Радзишевський Д.	1. Провідні теми та мотиви творчості письменників ХХ ст. 2. Наукова стаття/виступ на конференції «Проблема громадянської позиції в романі А. Камю «Чума»». 3. Підготовка випереджувальних завдань. 4. Виступ на семінарі «Чума» А. Камю – роман-пересторога людству».	протягом року березень протягом року

		5. Участь в олімпіаді з зарубіжної літератури.	березень травень
--	--	--	---------------------

УХВАЛИЛИ: Плани роботи членів проблемної групи «Актуальні питання зарубіжної літератури» затвердити.

Керівник _____ Валентина ПАПУШИНА

Староста _____ Марія ЯСІНСЬКА

ПРОТОКОЛ № 2

засідання проблемної групи «Актуальні питання зарубіжної літератури»

кафедри української філології

23 листопада 2025 року

Керівник: Валентина ПАПУШИНА

Староста: Марія ЯСІНСЬКА

Присутні: Койда І., Радзишевський Д., Хоронджук Я., Шевчук Л., Ясінська М.

Відсутні: немає

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

1. Особливості компаративного аналізу літературних творів.
2. Обговорення наукових статей членів проблемної групи.
3. Обговорення дипломної роботи Ірини Койди.

1. СЛУХАЛИ: ОСОБЛИВОСТІ КОМПАРАТИВНОГО АНАЛІЗУ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ.

ВИСТУПИЛИ: ПАПУШИНА В. А.

Наприкінці XIX – першій третині XX ст. складається система наукової літературної компаративістики. Її об'єктом є дослідження безпосередніх «фактичних» генетико-контактних зв'язків та взаємодії літературних феноменів. Розробці теорії та методології компаративістики присвячені праці сучасних дослідників В. Бабенко, Л. Бондаренко, Н. Волошиної, А.

Градовського, О. Ісаєвої, О. Куцевол, Д. Наливайко, Л. Мірошниченко, Т. Нефедової, О. Ніколенко, В. Снегіррової та ін. Учені виділяють різні шляхи компаративного аналізу літературних творів, але всі вони в цілому охоплюють проблеми:

- літературних зв'язків та впливів;
- аналогій та розбіжностей у галузі тематики й проблематики;
- типології літературних напрямів і жанрів;
- національного й інтернаціонального.

Тому звернення до компаративістики в ході аналізу художніх творів є виправданим і плідним. При компаративному вивченні пропонуємо акцентувати увагу на:

- контекстуальній історико-літературній інтерпретації творів;
- концептуальному вирішенні їх проблематики;
- виокремленні елементів семіотики й ономастики в поняттєвих, образних і ціннісних складниках творів;
- генетичні й культурно-історичні зв'язки;
- різноманітності зображення національних форм та дотичності авторських творчих вирішень проблеми;
- спільних та відмінних авторських підходах до художнього зображення.

Таким чином, здійснення компаративного аналізу відбувається у системі з вивченням суміжних дисциплін. Головною вимогою для викладача при виборі творів має стати їх висока художня вартість та актуальність.

Результативною вважаємо таку дидактичну модель організації компаративного вивчення української і зарубіжної літератури:

- компаративна вступна лекція викладача;
- підготовка студентів до самостійного читання та сприймання творів;
- поглиблене аналітичне вивчення творів за орієнтовним планом;
- опрацювання рекомендованого списку додаткової літератури;
- проблемно-пошукова робота, дослідницька наукова діяльність;
- окреслення перспектив подальших досліджень.

Така навчальна та практична діяльність формує поняття про діалектичну єдність української літератури й світового літературного процесу, дає необхідний матеріал для осмислення міжлітературних контактів, сприяє накопиченню естетичних знань, формує естетичні потреби майбутніх учителів української мови і літератури.

УХВАЛИЛИ: Інформацію Папушиної В. А. взяти до відома.

2. СЛУХАЛИ: ОБГОВОРЕННЯ НАУКОВОЇ СТАТТІ КОЙДИ ІРИНИ

ВИСТУПИЛИ: Койда І., яка ознайомила присутніх зі змістом наукової статті «Єдність і різноманітність європейського романтизму».

УХВАЛИЛИ: Наукову статтю Койди І. рекомендувати до друку у студентському збірнику наукових праць.

ВИСТУПИЛИ: Радзишевський Д., який ознайомив присутніх зі змістом наукової статті «Проблема реальності і пам'яті в творчості Ч. Мілоша».

УХВАЛИЛИ: Наукову статтю Радзишевського Д. рекомендувати до друку у студентському збірнику наукових праць.

3. СЛУХАЛИ: ОБГОВОРЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ ІРИНИ КОЙДИ

ВИСТУПИЛИ: Койда І., яка ознайомила присутніх з основними положеннями дипломної роботи «Формування україноцентричних позицій учнів при вивченні творчості Т. Шевченка та А. Міцкевича».

УХВАЛИЛИ: Схвалити основні положення дипломної роботи Койди І.

Керівник _____ Валентина ПАПУШИНА

Староста _____ Марія ЯСІНСЬКА

ПРОТОКОЛ № 3

засідання проблемної групи «Актуальні питання зарубіжної літератури»
кафедри української філології

20 лютого 2026 року

Керівник: Валентина ПАПУШИНА

Староста: Марія ЯСІНСЬКА

Присутні: Койда І., Радзишевський Д., Хоронджук Я., Шевчук Л.,
Ясінська М.

Відсутні: немає

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

1. Обговорення проблемного питання впливу на особистість молодого людини у романі Д. Кіза «Квіти для Елджернона».
2. Обговорення наукових статей членів проблемної групи.
3. Обговорення результатів проведення «круглого столу» в групі СОУ-24-1.

1. СЛУХАЛИ: ОБГОВОРЕННЯ ПРОБЛЕМНОГО ПИТАННЯ ВПЛИВУ НА ОСОБИСТІТЬ МОЛОДОЇ ЛЮДИНИ У РОМАНІ Д. КІЗА «КВІТИ ДЛЯ ЕЛДЖЕРНОНА».

ВИСТУПИЛИ: ПАПУШИНА В. А.

Звертаючись до питання етичної спрямованості роману Д. Кіза “Квіти для Елджернона” відповідно до розуміння людиною морального обов’язку слід зауважити, що з погляду моралі життя вчить і виховує людину, вимагає від неї постійного навчання та розвитку, ставить їй соціальні завдання, задає моральні орієнтири й ідеали. Гуманістичний підхід вчить приймати людину такою, якою вона є, і допомагати їй на шляху особистісного зростання. У романі Деніела Кіза витримано відповідний баланс цих двох етичних підходів. Історія Чарлі Гордона змушує замислитися над загальнолюдськими питаннями моральності. Життя є процесом, потоком, спрямованим у майбутнє, а не перегордженим і спрямованим у зворотний бік. І кожна людина, незважаючи на те, які розумові задатки має від народження та який рівень інтелектуального

розвитку став для людини з обмеженими розумовими можливостями критичним, має право на свій власний поступ у цивілізованому, гуманному, толерантному сучасному суспільстві, яке поважає загальнолюдські цінності.

Деніел Кіз увійшов до історії літератури завдяки роману “Квіти для Елджернона”. Він викладав в інтернаті для дітей з розумовими відхиленнями. Після уроку один учень попросив перевести його з класу для розумово відсталих учнів до класу, де навчалися звичайні діти. Письменник замислився, як інтелект розділяє людей за рівнем розумових здібностей та чи є можливість підвищити інтелект людини штучним шляхом. Свої роздуми він втілює у 1958 році в оповіданні, що отримало престижну Премію Г'юго та рекомендації видавця написати повноцінний роман. Так і з'явився на світ роман “Квіти для Елджернона”.

Бестселер «Квіти для Елджернона» був нагороджений престижними літературними преміями. Зворушлива історія неодноразово екранізувалася, була адаптована у формат театрального, музичного й радіоспектаклю, процитована в різних епізодах сучасних телепроектів. На наш погляд, причина визнання твору у тому, що письменник змальовує історію людини з обмеженими розумовими здібностями і шукає відповідь на питання «Чи здатна наука підвищити інтелектуальний рівень людини та забезпечити їй гідне співіснування з іншими людьми?», «Чи може розум зробити людину щасливою?»

Головним героєм роману є 32-річний Чарлі Гордон, який працює прибиральником у пекарні Доннера. Чарлі розповідає про себе на початку роману: «Містер Доннер дає мені по одинадцять доларів на тиждень і дає хліба та тістечко коли я попрошу». Це все, що потрібно юнаку. Життя Чарлі просте й одноманітне. Його так звані друзі намагаються висміяти його при нагоді, а шеф зекономити на платні.

- Чому Чарлі понад усе хоче стати розумним?

Тричі на тиждень Чарлі відвідує школу для розумово відсталих, у нього погана пам'ять, дуже низький рівень IQ. Понад усе Чарлі хоче стати розумним,

пояснюючи це так: "... тому що все життя я хотів бути розумним, а не тупим, і моя мати завжди казала, щоб я старався, та, коли я навіть чогось навчався у школі міс Кінніан, я швидко все забував".

- Чи позначився негативний вплив відсутності взаєморозуміння між Чарлі та його батьками і сестрою?

Із самого народження Чарлі знав і усвідомлював, що з ним щось не так. Він багато про це думав, аналізуючи поведінку батьків та сестри. Він завжди знав, чим закінчиться розмова з мамою, що скаже батько. Всередині у Чарлі завжди були переживання, але це нікого не хвилювало. Йому ніхто ніколи не пояснював, що він не такий, як усі, але що це зовсім не означає, що він поганий. Чарлі вирішує ризикнути, знаючи, що нікому до нього немає діла і він сам може розпоряджатися своєю долею. Він сподівається, що, можливо, коли він стане розумним, він отримає визнання від мами і, можливо, вона більше не буде його соромитися. Тому експеримент відкриває для Чарлі двері у нове життя, дає йому шанс.

- Чому Чарлі погодився на експеримент?

Доктор Штраус і професор Немур зробили наукове припущення, що за допомогою хірургічного втручання можна поліпшити властивості мозку. Вони провели таку операцію на миші та після успіху експерименту з мишеням Елджерноном вони мають на меті провести таку операцію людині. "Я найкращий учень у школі Бекмана для недорозвинених учнів і найбільше стараюся, бо я справді хочу навчитися грамоти, хочу навіть більше, аніж люди, тямовитіші, ніж я". Тому Чарлі Гордон стає піддослідним пацієнтом у цьому небезпечному експерименті, залишаючи позаду своє звичне одноманітне життя.

- Чи розкрив авторський прийом щоденникового мовлення трагедію особистості Чарлі?

Деніел Кіз використовує щоденникове мовлення для відтворення екзистенційного портрету головного героя, він описує розумові здібності Чарлі до операції та після операції. Спочатку Чарлі по-дитячому щиро вірить,

що як тільки він стане розумним, то його життя неодмінно покращиться. Однак, згодом навіть бажана перша перемога над Елджерноном не подарує йому відчуття тріумфу, натомість вона допоможе зрозуміти, що мишеня для нього не суперник: "Я переміг Елджернона. Либонь я став розумним, якщо зміг перемогти такого розумного миша, як Елджернон. Але чомусь я не почував себе розумнішим, ніж був. Елджернон приємний миш. М'який, як бавовна. Я думаю, ми станемо друзями з Елджерноном". Згодом, завдяки набутим розумовим здібностям, Чарлі починає усвідомлювати власну роль в цьому науковому проєкті. Мишеня Елджернон, як і Чарлі, лише піддослідні, лабораторні екземпляри, за якими цікаво спостерігати, але аж ніяк не комунікували за близько. Участь у міжнародному симпозиумі стає кульмінацією сюжету художнього твору: «Мене описували, як частину наукової презентації, і я сподівався, що мене виставлять, як експонат, але вони говорили про мене, як про новостворену річ, яку її творці показують науковому товариству. Ніхто в цій залі не вважав мене індивідом – людським створінням. Постійне зіставлення "Елджернона й Чарлі" і "Чарлі та Елджернона" не залишало сумнівів у тому, що вони думали про нас як про двох експериментальних тварин...». Проте, виходячи з "темряви розуму", Чарлі швидко примножує знання, його IQ наближається до рівня генія.

Чим розумнішим стає Чарлі, тим менше він розуміє себе колишнього і оточуючих, і стає менш терпимим до них. Надалі молодий чоловік все більше часу проводить в університетській бібліотеці, й згодом вона стає його другою домівкою: "Вони виділили для мене приватну кімнату, бо мені вистачає однієї секунди, щоб проглянути друковану сторінку. До моїх найбільших інтересів нині входять етимології стародавніх мов, нові дослідження з числення варіацій та історія Індії. Просто дивовижно, як об'єднуються, здавалося б, нічим не пов'язані теорії". Знання, які отримує Чарлі, з одного боку, роблять його розумнішим за оточуючих, але з іншого боку також сприяють відчуженню та зневірі в людях. Хоч Чарлі й став розумним, проте залишається таким же самотнім, як і раніше. Після підвищення своїх інтелектуальних здібностей

Чарлі усвідомлює, що коли він був розумово відсталим, то також не був щасливим. Що йому лише здавалося, що до нього усі відносяться добре і з розумінням. Якщо розумово відсталий Чарлі щиро вірив у приязнь працівників пекарні, у їхнє дружнє ставлення, то теперішній Чарлі усвідомлює, що весь час був лише об'єктом насмішок та глузувань. «Мені вривало терпець пригадувати, що зовсім недавно я, як і цей хлопець, по-дурному виконував роль клоуна. І я майже забув. Лише нещодавно я довідався, що люди сміялися з мене. Це завдало мені найбільшого болю». Проте, прояснення розуму тривало не довго, і з плином часу Чарлі починає втрачати свої набуті розумові здібності. Так само швидко, як головний герой опановував знання, він починає все забувати. Напевне, така втрата розуму є своєрідним захисним психологічним механізмом, коли герой позбувається не стільки знань, скільки самотності та відчуження, які ці знання спричинили. Д. Кіз ставить під сумнів не тільки можливість людини за допомогою науки перетворитися з розумово відсталої на генія, а й критичний щодо самого поняття розуму: "... сам по собі розум нічого, в біса, не означає. Тут, у вашому університеті, розум, освіта, знання стали великими ідолами. Але тепер я знаю, є одна річ, яку всі ви прогледіли. Розум та освіта не поєднані з людською любов'ю, тому нічого не варті".

Питання, яке було поставлене на початку лекції «Чи може розум зробити людину щасливою?», отримало негативну відповідь. Деніел Кіз у своєму романі "Квіти для Елджернона" акцентує увагу на тому, що не відсутність чи брак розуму обумовлює суспільну дискримінацію, а відсутність толерантності по відношенню до інших людей, нестача людяності в ставленні один до одного. Також автор роману підводить нас до думки, що надлишок розуму стає причиною екзистенційної самотності. На питання, наскільки має бути розумною людина, щоб, з одного боку, не страждати від слабоумства, а з іншого – не залишитися наодинці з собою через свої високі розумові здібності, Чарлі Гордон дає свою відповідь: "Я пропоную їй вам як гіпотезу: розум без здатності віддавати й отримувати любов приводить до ментального й

морального зриву, до неврозу й, можливо, навіть до психозу. А ще я скажу, що розум, який зосередився на собі як на центрі, що виключає людські взаємини, може привести тільки до насильства й болю".

Історія Чарлі вчить нас, що люди з розумовими відхиленнями або фізичними вадами можуть бути більш людяними, ніж люди, здорові, на перший погляд. А ще вона доводить, що всі мають право на життя, повагу, любов і розуміння: як діти з унікальними здібностями, так і діти з особливими потребами.

УХВАЛИЛИ: Інформацію Папушиної В. А. взяти до відома.

2. СЛУХАЛИ: ОБГОВОРЕННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ ЧЛЕНІВ ПРОБЛЕМНОЇ ГРУПИ

ВИСТУПИЛИ: Хоронжук Яна презентувала статтю «Феміністичні мотиви у творах Е.Ожешко»

УХВАЛИЛИ: Наукову статтю Хоронджук Я. рекомендувати до друку у студентському збірнику наукових праць.

ВИСТУПИЛИ: Шевчук Любов презентувала статтю «Концепція людини в романі Б.Пруса "Лялька"»

УХВАЛИЛИ: Наукову статтю Шевчук Л. рекомендувати до друку у студентському збірнику наукових праць.

ВИСТУПИЛИ: Ясінська Марія презентувала статтю «Типологічні сходження поезії Лесі Українки і Марії Конопніцької».

УХВАЛИЛИ: Наукову статтю Ясінської М. рекомендувати до друку у студентському збірнику наукових праць.

2. СЛУХАЛИ: ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОВЕДЕННЯ «КРУГЛОГО СТОЛУ» В ГРУПІ СОУ-24-1.

ВИСТУПИЛИ: Хоронджук Я., модератор «круглого столу» в групі СОУ-24-1 на тему «Романтизм в різних видах мистецтва», яка ознайомила присутніх з перебігом заходу та його результатами.

УХВАЛИЛИ: Інформацію Хоронджук Я. взяти до відома.

Керівник _____ Валентина ПАПУШИНА

Староста _____ Марія ЯСІНСЬКА

ПРОТОКОЛ № 4

засідання проблемної групи «Актуальні питання зарубіжної літератури»
кафедри української філології

24 квітня 2026 року

Керівник: Валентина ПАПУШИНА

Староста: Марія ЯСІНСЬКА

Присутні: Койда І., Радзишевський Д., Хоронджук Я., Шевчук Л.,
Ясінська М.

Відсутні: немає

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

1. Типологічні сходження творчості Т.Шевченка та польського поета А.Міцкевича.
2. Підбиття підсумків роботи проблемної групи за 2025-2026 н.р.

1. СЛУХАЛИ: ТИПОЛОГІЧНІ СХОДЖЕННЯ ТВОРЧОСТІ Т.ШЕВЧЕНКА
ТА ПОЛЬСЬКОГО ПОЕТА А.МІЦКЕВИЧА.

ВИСТУПИЛИ: ПАПУШИНА В. А.

Вивчення взаємовпливів польської і української літератури доби романтизму є однією з актуальних проблем польсько-українського

культурного діалогу. Її теоретичне значення полягає в тому, що на основі всебічно вивчених фактів зближення, взаємопроникнення і взаємовпливу розкривається історична зумовленість культурних зв'язків між країнами, характер їхнього розвитку в загальному процесі взаємодії. Польсько-український культурний діалог включає в себе розуміння традицій, цінностей та форм мислення обох народів.

Урахування національних цінностей в межах культурного діалогу означає потребу в визначенні соціокультурної ролі видатних представників різних національностей. Дослідники О.Астаф'єв, О.Веретюк, Ю.Вавжинська, Я.Галан, В. Корнійчук, В. Моренець, Є. Нахлік, Р. Радишевський, M.Janion, J.Kamionkova, A.Kowalczykowa H.Markiewicz A.Witkowska, R.Przybylski, S.Lewińska, M.Gabryś-Sławińska вказують на дотичні концепції творчості українських і польських поетів-романтиків як в естетичному, так і в ідейно-тематичному планах: інтерес до історичного минулого, творення нової концепції людини та світу, оновленої системи духовних цінностей образу ліричного героя.

Творчості знакових постатей романтизму польського поета А.Міцкевича і українського Т.Шевченка, яким вдалося підвести глибокий ідеологічний фундамент під традиції романтизму та відіграти визначальну роль в історичному розвитку Польщі та України, присвятили ґрунтовні праці Г.Вервес «Тарас Шевченко і Адам Міцкевич», яка переросла в однойменну монографію «Адам Міцкевич в українській літературі» (1952), а пізніше у більш розгорнену «Т.Шевченко і Польща» (1964) та Є. Кирилюк «Тарас Шевченко і слов'янські народи» (1958), тема якої стала наскрізною в доповідях ученого на пізніших славістичних конгресах.

Життєвий шлях, світоглядні позиції, твори А.Міцкевича і Т.Шевченка привертають увагу сучасних дослідників (Ю. Булаховська, Т. Дзядевич, Д.Павличко, О.Янкович, I. Chrzanowski, K.Górski, M. Jastruń, S.Pigoń, S.Stupkiewicz та ін.) Український і польський поети з дитинства мали тісний зв'язок із своїм народом, а віру в Бога вважали його важливою ментальною

рисую, оберегом ідентичності та незамінним елементом духовності. Естетичні погляди обох письменників значною мірою базуються на цінностях християнської релігії. Проблеми віри, феномену Бога у творчості А.Міцкевича і Т.Шевченка присвятили праці І. Айзеншток, О. Білецький, Л. Білецький, Л. Плющ, В. Барка, В. Сулима, Р. Росовецький, В. Щурат, W.Weintraub, K.Vukowski та ін.). Бог, Божа Мати у А. Міцкевича і Т. Шевченка виступають ідеалами добра, найвищої справедливості, правди. Ліричні герої обох поетів вступають у діалог із Богом і просять захисту для своїх народів проти зовнішніх ворогів та несправедливого суспільного ладу, часом докоряючи йому, підносячи творчість поета-громадянина до божественної місії. Зауважимо, що використання біблійних мотивів стало одним із джерел і містком, що пов'язував творчість польського поета А.Міцкевича і українського Т. Шевченка.

Романтизм став виразником світогляду українського і польського письменників А. Міцкевича і Т. Шевченка та ознаменувався в їхній творчості пошуками шляхів утвердження національної ідеї. Кріпосництво, зневажлива імперська політика російського царату актуалізували необхідність трансформації існуючого соціально-політичного устрою. Інтерес до національної самосвідомості та самоідентифікації романтиків став суголосним розвитку національно-визвольного руху в Польщі та Україні: «друга чверть – середина XIX ст. позначені в Україні початком розробки філософії української ідеї як теоретичної самосвідомості українського національного відродження, що визначає спрямування розвитку культури України розглядуваного періоду... Це була загальнослов'янська та всеєвропейська тогочасна тенденція, спрямована на осягнення минулого з проекцією опанування сутності і смислу сьогоденного існування рідного етносу та проекції його майбутнього (Горський, Кислюк, 2004, с. 220). Письменники-романтики осмислювали минуле й проектували його на сьогодення. Їхні філософські роздуми розкривали величезну палітру духовного життя свого народу, акцентуючи увагу на його моральних чеснотах. Толерантність, працелюбність,

віра в Бога, оспівані в фольклорі, сприяли не тільки утвердженню національної спільноти, але й розкривали світові маловідомі сторінки буття, зокрема боротьбу українського народу за право жити на своїй землі, за право на рідну мову. У Польщі етапи розвитку романтизму збігалися з етапами визвольного руху і визначались повстаннями 1830-1831, 1846-1848, 1863-1864 років. Спільною тенденцією польської і української національних культур стало утвердження національної самобутності народу. Б. Рассел писав: «Через націоналізм романтики втяглися у політику: кожен народ має свою окрему колективну душу, яка стане вільною лише в державних кордонах» (1995, с. 565).

Разом з тим романтизм у Польщі мав своєрідні тенденції. Якщо перед українським народом поставало завдання національного відродження, то польський романтизм мав на меті повернення минулої величі посполитого духу. В ієрархії національних цінностей поляків патріотизм займає одне з найвищих місць не випадково, адже були часи, коли територію Польщі розділили між собою Росія, Пруссія, Австрія. Навіть тоді вона не згасла духовно, бо існував народ, який розмовляв польською, шанував національну спадщину, звичаї, традиції, сповідував католицизм. Відтворюючи патріотично-трагедійну героїку доби, А. Міцкевич у своїх творах часто звертається до теми віри, а Польща розглядається ним як посланник Божий для встановлення щастя на землі. Про це йдеться, зокрема, у праці «Книги народу польського» (1832).

Феномен Бога також став важливим складником творчої свідомості Т. Шевченка. Витоки віри українського поета тісно пов'язані з рідним краєм і мають глибокі корені, сформовані в дитинстві. «Час Шевченкового життя, – пише митрополит Іларіон (Огієнко), – був такий, що велика побожність українського народу ще не розбилася, – вона виразно була видна в усьому житті. Люди були богомільні, побожні, добре знали про церкву та Господа. Люди жили міцно з Богом і в серці, і в устах. Бог був у всьому житті народу! Шевченко повно пішов за своїм народом і його світогляд широко релігійний»

(2003, с. 39). Т. Шевченко був вихований у віруючій селянській родині, вчився у дяка, читав Псалтир. Незважаючи на сирітство, важке життя, український поет усе життя залишався глибоко віруючою людиною, що виявлялося в щоденному читанні Євангелія, молитвах та відвідуванні церкви. Віра була для нього важливим джерелом сили, а постійний діалог з Богом став наскрізною темою його творчості. Святе Письмо інтегрувалося у світогляд та творчість Т. Шевченка на рівні ідей, мотивів, образів. «Творчий світогляд Тараса Шевченка засвідчує еволюцію бачення та розуміння поетом біблійних тем і мотивів, насамперед ідеї Бога. Це був шлях від раннього читання Святого Письма у дитинстві до глибокого вкорінення у свідомість, трансформацій у контексті власного бачення і творчого осмислення. Феномен Бога, ідея віри у творчому світогляді митця на різних життєвих етапах переживали зміни і трансформації. Він романтичного і традиційного народного сприйняття ідеї Бога Шевченко перейшов до розчарувань, зумовлених трагедією національною й особистою» (Огієнко (Митрополит Іларіон), 2003, с. 102).

Звернення до Бога, Божої Матері, використання біблійних мотивів стало одним із джерел і містком, що пов'язував творчість Т. Шевченка і А. Міцкевича. Творча інтерпретація Святого Письма поєднувалась з народною духовністю, із якої черпали творче натхнення обидва поети. Вона також спонукала до використання універсальної біблійної символічної мови.

Бог, Божа Мати у поезіях обох поетів виступають як ідеали добра, найвищої справедливості, правди, бачаться заступниками народу, силою, що перемаже зло. Дослідник творчості Кобзаря М. Гнатишак констатує, що «слова «Бог», «Господь», «Божий», «Творець» вживаються в його творах понад тисячу разів. Поет також часто звертається до Богородиці. Матір Божа згадується у 25 творах Т. Шевченка» (1936, с. 86). Найчастіше, як наголошував О. Кониський, поет звертається до неї в молитвах.

Отже, використання біблійних мотивів стало одним із джерел і містком, що пов'язував творчість польського поета А. Міцкевича і українського Т. Шевченка. Творчу інтерпретацію Святого Письма поети поєднували з

народною християнською культурою, із якої черпали творче натхнення. Бог, Божа Мати у А. Міцкевича і Т. Шевченка виступають як ідеали добра, найвищої справедливості, правди. Ліричні герої обох поетів вступають у діалог із Богом і просять захисту для своїх народів проти зовнішніх ворогів та несправедливого суспільного ладу, часом докоряючи йому, підносячи творчість поета-громадянина до божественної місії.

УХВАЛИЛИ: Інформацію Папушиної В. А. взяти до відома.

2. СЛУХАЛИ: ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ РОБОТИ ПРОБЛЕМНОЇ ГРУПИ ЗА 2025-2026 Н.Р.

ВИСТУПИЛИ: ПАПУШИНА В. А.

Протягом 2025–2026 н. р. проведено десять засідань проблемної групи, у яких брали участь п'ять студентів, які навчалися у групах СОУ-22-1 (2), ФУМм-23-1 (1), ФУМмз-23-1 (2),

Підготовлено чотири наукові статті, які надруковані у збірниках наукових праць «Поділля. Філологічні студії» (2), «Славістичний вісник: лінгвістика, літературознавство, дидактика» (2).

Студенти взяли участь у 8 науково-практичних конференціях, зокрема міжнародних – 1, всеукраїнських – 3, регіональних – 4.

УХВАЛИЛИ: Інформацію Папушиної В. А. взяти до відома.

ЗВІТ

про роботу студентської проблемної групи «Актуальні питання зарубіжної літератури» у 2025–2026 навчальному році

Протягом 2025–2026 н. р. проведено десять засідань проблемної групи, у яких брали участь п'ять студентів, які навчалися у групах СОУ-22-1 (2), ФУМм-23-1 (1), ФУМмз-23-1 (2),

Підготовлено чотири наукові статті, які надруковані у збірниках наукових праць «Поділля. Філологічні студії» (2), «Славістичний вісник: лінгвістика, літературознавство, дидактика» (2).

Студенти взяли участь у 8 науково-практичних конференціях, зокрема міжнародних – 1, всеукраїнських – 3, регіональних – 4.

Науковий керівник _____ (Валентина ПАПУШИНА)

В. о. завідувача кафедри _____ (Анатолій ЯНЧИШИН)